
**T.C.
NİĞDE ÖMER HALİSDEMİR ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ FAKÜLTESİ**

**BESLENME VE DİYETETİK BÖLÜMÜ
TEZ / DÖNEM PROJESİ / SEMİNER YAZIM
KILAVUZU**

İÇİNDEKİLER

TEZ YAZIM ESASLARI	4
TEZİN BÖLÜMLERİ.....	5
1.1. Başlık Sayfası.....	6
1.2. Yemin Metni	6
1.3. Jüri Üyelerinin İmza Sayfası.....	6
1.4. Ön Söz.....	6
1.5. Özet.....	6
1.6. Abstract	7
1.7. İçindekiler Sayfası.....	7
1.8. Tablolar, Şekiller ve Grafikler Listesi.....	7
1.9. Kısaltmalar Listesi	7
1.10. Ekler Listesi	8
ANA BÖLÜMLER.....	9
2.1. GİRİŞ.....	9
2.1.1. Problem Durumu.....	9
2.1.2. Araştırmanın Amacı	9
2.1.3. Araştırmanın Önemi	9
2.1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları	10
2.1.5. Varsayımlar	10
2.1.6. Tanımlar.....	11
2.2. İLGİLİ ALAN YAZINI	11
2.3. YÖNTEM.....	11
2.4. BULGULAR VE YORUM	14
2.5. SONUÇ VE ÖNERİLER	15
ARKA BÖLÜM.....	16
3.1. KAYNAKÇA	16
3.1.1. Alıntılar (Aktarmalar) ve Kaynak Gösterme	16
3.1.2. Kaynakça Sayfası	17
GENEL BİÇİM VE YAZIM PLANI.....	22
EKLER.....	25
ABSTRACT	32
İÇİNDEKİLER	33
TABLolar LİSTESİ.....	40

TEZ YAZIM ESASLARI

1. AMAÇ VE KAPSAM

Bu Tez/Dönem Projesi/Seminer Yazım Kılavuzu'nun (kısaca: Tez Yazım Kılavuzu) amacı, Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Beslenme ve Diyetetik Bölümünde hazırlanan seminer, tez, dönem projesi, tez önerisi ve raporların yazımı ile ilgili esasları düzenlemektir.

2. GENEL KURALLAR

- i. Tez/dönem projesi/seminerler, Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Beslenme ve Diyetetik Bölümü Tez Yazım Kılavuzu'na uygun şekilde hazırlanmalıdır.
- ii. Tezin tamamı PDF dosyası şeklinde hazırlanmalıdır ve danışmana teslim edilmelidir.

3. KISALTMALAR VE TANIMLAR

TEZİN BÖLÜMLERİ

Seminer ve Tezler; genellikle, üç kümede toplanabilen bölüm ve alt bölümler hâlinde düzenlenir.

Bunlar:

1. Ön bölüm,
2. Ana bölümler,
3. Arka bölüm (ekler ve kaynakça) dır.

Ön ve arka bölümler; yardımcı nitelikte olup ana bölümleri tanıtıcı ve tamamlayıcı görevlere sahiptir.

Buna göre, bir tezin ana hatlarını oluşturan bölüm ve alt bölümler sırasıyla şunlardır:

ÖN BÖLÜM

- İç Kapak
- Ön Söz
- Özet
- Abstract
- İçindekiler
- Tablolar Listesi
- Şekiller Listesi
- Grafikler Listesi
- Kısaltmalar Listesi
- Ekler Listesi

ANA BÖLÜMLER

1. GİRİŞ
  - Problem Durumu
  - Amaç
  - Önem
  - Varsayımlar
  - Sınırlılıklar
  - Tanımlar
2. İLGİLİ ALAN YAZINI
3. YÖNTEM
  - Araştırmanın Modeli
  - Evren ve Örneklem
  - Verilerin Toplanması
  - Verilerin Analizi
4. BULGULAR VE YORUM
5. SONUÇ VE ÖNERİLER
  - Sonuç
  - Öneriler

ARKA BÖLÜM

KAYNAKÇA

EKLER

1. ÖN BÖLÜM

Ön bölüm, tezi bütünüyle tanıtan, bir tür kimliktir. Bu bölümde genellikle, önce boş bir sayfa, sonra sırasıyla iç kapak, önsöz, özet, abstract, jüri üyelerinin onay sayfası, içindekiler ve tezin içeriğine göre tablolar, şekiller, grafikler, resimler ve fotoğraflar listesi sayfalarından biri ya da birkaçı bulunur.

1.1. İç Kapak

Tezin yazılı ilk sayfası İç Kapak sayfasıdır. Bu sayfada, sırasıyla tezin başlığı, tezi hazırlayan kişinin tanıtıcı bilgileri, tezin türü (lisans, yüksek lisans, doktora), tez danışmanı, tezin sunulduğu kurumun bulunduğu şehir, üniversite ve enstitünün adı ile tarih yer alır. Bu bilgilerin başlık sayfasına yerleştirilmesi Ek-5'teki örnekte olduğu gibidir.

1.1.1. Tezin Başlığı

Tez başlığı araştırmanın içeriğini açıkça yansıtır nitelikte olmalıdır. Başlığın çok uzun, anlaşılması güç genel terimlerden oluşmamasına dikkat edilmelidir, Türkçe kelimeler kullanılarak oluşturulmalıdır. Başlık seçilirken aşağıdaki hususlar dikkate alınmalıdır:

- Başlık, çalışma alanına özel olmalıdır. Başlık; ne çok uzun, ne de çok kapsamlı olmalıdır.
- Başlık, çalışmanın konusunu ortaya koymalı, fakat çok genel olmamalıdır.
- Başlıkta kullanılan dil anlaşılır bir dil olmalıdır. Başlıkta yer alan sözcükler etkili bir şekilde sıralanmalıdır.
- Başlıkta; tez çalışmasının evreni, bağımsız ve bağımlı değişkenleri arasındaki ilişki ortaya konulabilmelidir.

Örnek:

GÜMRÜK TARİFELERİNİN ULUSLARARASI TİCARETE ETKİSİ

1.2. Yemin Metni

Yemin metni Ek-9'daki örnekte olduğu gibidir.

1.3. Ön Söz

Başlık, tamamı büyük harflerle sayfanın yukarisına ve ortaya yazılır. Ön sözde teze önemli katkıları olan kişi ve kurumlara teşekkür edilir. Tezi hazırlayan öğrencinin adı ve soyadı, ön söz yazısının bir geniş satır aralığı altına ve yazı alanının sağ kenarında bitecek şekilde yazılır. Ön söz kısmının yazımında konunun genel çerçevesi çizildikten sonra amaç ve teşekkürü yer verilmelidir.

1.4. Özet

Özette, öncelikle araştırmanın amacına yer verilmelidir. Daha sonra araştırmanın yöntemi kısaca açıklanmalıdır. Yöntemde, araştırmanın modelinden söz edilerek çalışmanın evreni ve evrenden seçilen örneklem tanıtılmalıdır (evren-örneklem tanımlaması olmayan araştırmalarda araştırma grubu tanıtılır). Araştırmanın veri toplama aracı açıklanmalı ve uygulamanın nasıl yapıldığına değinilmeli, toplanan verilerin hangi teknikler kullanılarak analiz edildiği yazılmalıdır. Son olarak, kısaca araştırmanın bulguları ve sonuçları yazılmalıdır.

Özet; Ön Söz'den sonra yer almalı ve özeti yaklaşık 250 kelimeyi geçmemesine ya da bir sayfayı aşmamasına dikkat edilmelidir. Özetlerde, şekil, tablo, kaynak vb. bilgilere yer verilmemeli, ayrıca alt başlık vb. kullanılmamalıdır.

Ayrıca, "Öz Bülteni"nde yayınlanmak ve YÖK'e gönderilmek üzere, ayrı kopyalar hâlinde hazırlanan özetler de "Öz" başlığı altında Enstitüye teslim edilmelidir. Bu kopyalar, tezin kabulünden sonra hazırlanmalıdır; bunda amaç tezi okuyamayacak olanlara araştırmayı duyurmaktır.

Özette, aktarmalar yerine araştırmacının kendi ifadeleri yer almalıdır. Özette öncelikle çalışmanın ve yazarın adı, tezin niteliği, hangi anabilim dalına ait olduğu ve unvanıyla birlikte danışmanın ismi yer alır. Tezin yapıldığı tarih ve kaç sayfa olduğu yazılır. (EK-7A'da bir tez özeti örneği verilmiştir).

1.5. Abstract

Özet sayfasının İngilizce yazımı olup tezin İngilizce başlığı da yer alacak biçimde tezlerde özet sayfasından sonra yer alır. Dönem projesinde "abstract" zorunlu değildir (EK-7B'de bir tez özeti örneği verilmiştir.)

1.6. İçindekiler Sayfası

İçindekiler bölümü de diğer bölümler gibi, büyük harflerle yazılmış İÇİNDEKİLER başlığı ile başlar.

İçindekiler sayfasında, çalışmanın ön bölümünde (İç Kapak, Özet, Abstract, Ön Söz, İçindekiler...), ana bölümünde (Giriş, İlgili Alan Yazını, Yöntem...) ve arka bölümünde (Kaynakça, Ekler) yer alan bölüm ve alt bölüm başlıkları sayfa numaralarıyla birlikte sırasıyla verilir.

Raporun ön bölümü ile arka bölümünde yer alan başlıkların tümü büyük harflerle ve satır başından itibaren yazılır. Raporun metin kısmı olan ana bölümdeki bölüm başlıkları büyük harflerle ve bölüm numarası verilerek yazılır. Bölüm adı bir satıra sığmazsa, aynı hizadan sıkışık satırla devam edilir. Alt bölüm başlığı, ana bölüm başlığından bir normal satır aralığı aşağıdan başlar ve kendi aralarında sıkışık satır aralığı bırakılır. Her başlık kendinden bir üst derecedeki başlığa göre, iki harf boşluğu içeriden yazılır.

Başlıklar yazılırken hiçbir kısaltma yapılmaz. Bilgiler tek sayfaya sığmazsa, diğer sayfada yazı alanı üst kenarından başlanarak devam edilir. EK-8'de örnek bir "İÇİNDEKİLER" sayfası verilmiştir. "İçindekiler" kısmında başlıkta mümkün olduğunca parantez ya da İngilizce başlık kullanılmamalıdır.

1.7. Tablolar, Şekiller ve Grafikler Listesi

Tezde tablo ve şekiller varsa, ayrı ayrı ya da birlikte ön bölümde sıralanır. Bir tek tablo, şekil veya grafik için ayrı bir liste yapılmaz.

Tezlerin içeriğine göre tezde, birden çok çeşit ve her çeşitten beş ve daha çok sayıda şekil varsa, şekilleri de kümelendirerek vermek yararlıdır. Bu amaçla, "Şekiller Listesi" bölüm başlığı altında, "Resimler Listesi", "Haritalar Listesi" gibi alt başlıklar kullanılır.

Tablo numarası ve başlıktaki sözcüklerin baş harfleri büyük, diğer harfler küçük harfle yazılabilir. Bu durumda tablo numarası ve başlık, alt alta gelecek şekilde yazı alanında ortalanır ya da tablo numarası ve başlığı aynı satıra ve sadece kelimelerin ilk harfleri büyük, diğer harfleri küçük yazılır. Bu durumda çizelge numarasının bitimine nokta konur ve bir karakter boşluk bırakılarak tablonun ismi yazılır. Çeşitli biçimlerde hazırlanabilen tablo ve şekillerde başka kaynaklardan alınan bilgiler varsa, bu bilgilerin kaynağı, ayrıca açıklayıcı bilgiler gerekiyorsa bunlar çizelge ve şekillerin altında gösterilmelidir.

Şekillerin numara ve ismi tablodan farklı olarak şeklin altında ve sadece kelimelerin ilk harfleri büyük olacak şekilde yazılır (Ek-11).

1.8. Kısaltmalar Listesi

Tezde kısaltılmış ifadeleriyle yer alan kavram, kurum, kuruluş adlarının kısaltmaları bu bölümde açıklanır.

1.9. Ekler Listesi

Tezde kullanılan materyal, araç, gereç, ölçek, alınan izinler gibi teze ek olarak konulmak istenen belge ve dokümanlar bu bölümde açıklanır.

ANA BÖLÜMLER

2.1. GİRİŞ

Tezin Giriş bölümünde; ilgili alan yazın özetlenerek tez konusu olarak ele alınan problemin ne olduğuna, araştırmanın amacına, araştırmanın önemine, sınırlılıklarına, araştırmaya başlarken yapılan varsayımlara ve tezde geçen tanımların hangi anlamlarda kullanıldığına ilişkin bilgilere yer verilir.

2.1.1. Problem Durumu

İlgili alan yazının gözden geçirilmesi problem alanında o güne kadar nelerin yapıldığının ortaya konulmasına ve analizinin yapılmasına imkân verir. Literatürün gözden geçirilmesi, özetlerin alt alta yazılması değil daha önce yapılan çalışmalar arasındaki ilişkilerin, benzerliklerin ve farklılıkların ortaya konulmasıdır. Gözden geçirmede en az ilgili olan çalışmalar önce, en çok ilgili olan çalışmalar da en sonda ve araştırma amaçlarından hemen önce tartışılmalıdır. Literatürün gözden geçirilmesi hem problemin açıklanmasında hem de kuramsal çerçevenin ortaya konulmasında kısa bir özetle ve ifade ettiği anlamın açıklanması ile sonlandırılmalıdır. Literatür hem problemin hem de kuramsal ve kavramsal çerçevenin ortaya konulmasında kullanılacağı için hiçbir zaman tek başına bir bölüm hâline getirilmemelidir.

2.1.2. Araştırmanın Amacı

Tezin giriş bölümünde araştırma ile ilgili temel tartışmalar yapıldıktan ve problem ortaya konulduktan sonra araştırmanın amacı yazılmalıdır. Araştırmanın amacı, problemin nasıl çözüleceğini ifade etme yani sonuçta nelerin beklenildiğini baştan ortaya koymak demektir. Araştırmanın amacı iki farklı düzeyde ifade edilir. Birinci düzeyde araştırmanın genel amacı ortaya konulur. İkinci düzeyde ise bu genel amacı gerçekleştirebilmek için cevaplanması gereken sorulara ya da test edilecek hipotezlere yer verilir.

Araştırmanın amacı; ortaya konulan problemi, belirtilen varsayımlar ve sınırlılıklar çerçevesinde çözecek nitelikte olmalıdır. Örneğin;

- i. Bu araştırmanın amacı, “Üniversite öğrencilerinde beslenme bozukluklarına sık rastlanmaktadır?” sorusuna cevap aramaktır.
- ii. Bu araştırmanın amacı, “Üniversite öğrencilerinde sık görülen beslenme problemleri ve sıklığı nedir?” sorusuna cevap aramaktır.

2.1.3. Araştırmanın Önemi

Tezin bu bölümünde araştırmacı, araştırmanın dayandığı kuramsal ya da kavramsal çerçeveyi anladığını göstermelidir. Bu temele dayalı olarak araştırmacı, araştırmanın niçin gerekli olduğunu ve değerinin gerekçelerini ortaya koymak durumundadır. Bunu başarmanın yolu, diğer araştırmacıların destekleyici ifadelerini sunmaktır.

Bir araştırmanın gerekliliğini sunmanın ikinci yolu da araştırma konusu ile ilgili bilgi yokluğunu belirtmektir. Fakat bunu belirtirken araştırmacı araştırmanın değerini ve önemini açıklamak zorundadır. Bu, özellikle araştırmacı için mevcut bilginin yetersiz olması durumunda geçerlidir.

Bir araştırmaya niçin ihtiyaç olduğunu belirtmenin üçüncü yolu da daha önceki araştırma ile yeni araştırma arasındaki zaman farkını ortaya koymaktır. Yeni bilgi, yöntemler, teknikler ya da şartlar çalışmanın güncellenmesini gerektiriyorsa önceki araştırma yeniden yapılabilir.

Bir araştırmaya duyulan ihtiyacı vurgulamanın dördüncü yolu da diğer araştırmalarla ortaya konulan bilgi içindeki boşluklara ve yeni araştırmanın bu boşlukları nasıl dolduracağına işaret etmektir.

Bir araştırma raporunda problemin önemi ortaya konulurken çalışmanın sonuçlarının bilimde teorik ya da pratik bir problemi çözmeye katkıda bulunacağı belirtilmelidir. Buradaki katkı araştırmanın bütünüyle orijinal olmasını gerektirmez. Yürütülen mükemmel projelerin çoğu daha önce yapılan bir çalışmanın sonuçlarını doğrulamak, güncelleştirmek ya da daha önceki projeleri iyileştirmek, mevcut araştırma bulgularını genişletmek içindir.

2.1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları

Hemen her araştırma belirli sınırlılıklara sahiptir. Araştırmacının, çalışmasını sınırlayan bütün faktörleri rapor etmesi gereklidir. Sınırlamalar kavramsal (tanımsal) ve yöntemsel olmak üzere iki grupta ele alınabilir.

Kavramsal ya da tanımsal sınırlılıklar genel terimlerin kullanılmasından ve açıkça tanımlanmamasından kaynaklanır. Başarı, öğrenme, motivasyon, şahsiyet, zekâ gibi kavramlar bu türdendir. Araştırmacı kendi çalışmasında bu kavramları hangi anlamlarda kullanıyorsa onları o şekilde tanımlamalıdır.

Bazı araştırmacılar kendi terminolojilerini kullanma ihtiyacı duyabilirler. Gerekli tanımlamaların yapılması hâlinde buna izin verilir.

Yöntemsel sınırlılıklar araştırmanın yapılışını ve yorumlarını etkileyen sınırlılıklardır. Bu faktörler araştırmanın deseninde, örneklemin alınmasında, veri toplama araçlarının geliştirilmesinde, veri toplamada, verilerin analizinde kendisini gösteren faktörlerdir.

Bazı araştırmacılar, genellikle araştırmalarının bulgularını etkileyen faktörleri ve şartları sınırlılık olarak ifade etmede hata yaparlar. Örneğin; veri toplama aracı olarak anketi kullanan bir araştırmacı bulgularının geçerliliğinin anketlerin geri dönüş oranına, cevaplama sırasında cevaplayıcının havasına ve ankette yer alan soruların kalitesine bağlı olduğunu belirtmelidir. Araştırmayı etkileyen bütün faktörler liste ne kadar uzun olursa olsun tek tek belirtilmelidir.

Raporun bu bölümünde evrenle, yapılan işlemle, kullanılan araç ya da araştırma deseni ile ilgili bütün sınırlılıklar belirtilmelidir. Böylece okuyucu, araştırmanın bulgularının ne ölçüde diğer durumlara uygulanabileceği konusunda kendi kararını verebilir.

2.1.5. Varsayımlar

Varsayım, doğru olarak kabul edilen bir fikri temsil eden ifadedir. Araştırma durumunda bu tip ifadeler araştırmanın temellerini oluştururlar. Araştırmacının ve başkalarının yürütülecek çalışmada doğru ve hatta değiştirilemeyen ve araştırmayı etkileyen faktörler olarak kabul ettikleri faktörlerin varsayım olarak ifade edilmeleri gereklidir.

Varsayımları yazarken her ifadenin savunulabilirliğine de dikkat edilmesi gerekir. Savunma; mantık, objektif veriler ya da otorite kaynaklara dayandırılmalıdır. Bunlardan en az herhangi birisi sağlanmadıkça bir varsayım savunulamaz ve bu nedenle de kabul edilemez.

Eğer varsayımları tartışmalı ise araştırmanın değeri tartışmalıdır. Bu nedenle araştırmacılar varsayımlarını dikkatle belirlemeli ve yapılabilecek muhtemel hataların da farkında olmalıdır. Bu konuda yapılabilecek hataların ilki, araştırmayla ilgili bütün varsayımları ifade etmedeki başarısızlıktır. Bu genellikle varsayım kabul edilen, ama açıkça ifade edilmeyen varsayımlar şeklinde ortaya çıkar. Örneğin; anket çalışmalarında katılımcıların verdikleri cevapların gerçek ya da doğru olduğu varsayımı ile hareket edilir ve bu varsayım ilgili çalışmaların önemli bir kısmında yer almaz. Bunun sebebi bu ifadenin savunulmasının güçlüğü olabilir. Ancak yine de bu varsayım raporda ifade edilmelidir.

İkinci hata, ilişkisiz varsayımlara yer verilmesidir. Bunlardan bazıları ya uygulanamaz ya da gereksiz olabilirler. Örneğin, araştırmada yaş önemli değilken katılımcıların yaşı ile verdikleri cevaplar ya da gösterdikleri davranışlar arasında bir ilişkinin var olduğunu belirtmektir.

Üçüncü hata, doğruluğu kanıtlanamayan varsayımlara raporda yer vermektir. Bunun anlamı yukarıda sayılan kriterlerden herhangi birisine uymayan bir varsayımda bulunmaktır. Genellikle acemi araştırmacılar kendi geliştirdikleri veri toplama aracının geçerliliği ve güvenilirliği ile ilgili varsayımlarda bulunabilirler. Aracın geçerliliği ve güvenilirliği ile ilgili çalışmalar yapılmadan aracın geçerli ve güvenilir olduğu yönünde bir varsayımda bulunulamaz. Gerekli işlemler yapıldıktan sonra böyle bir varsayıma yer verilebilir.

Aslında bir araştırmacı kendi yaptığı şeyler için varsayımda bulunmamalı, kendisinin yapmadığı ancak araştırmasını etkileyen durumlar için varsayımda bulunmalıdır.

2.1.6. Tanımlar

Araştırma önerisinin bu bölümünde belirsiz ya da açık olmayan ifadeler açıklığa kavuşturulmalıdır. Araştırmada fikirlerin doğru ifade edilmesinde terimlerin anlaşılır olmasının büyük faydası vardır.

Araştırma raporunda sıkça tekrarlanacak bazı ifadeler kısaltılarak kullanılmalıdır. Tez içerisindeki sembol ve kısaltmalar, ayrı sayfalarda olmak şartı ile liste hâlinde ve alfabetik sıra ile verilir. Bu gibi durumlarda kısaltmaların ne anlama geldiği açıkça belirtilmelidir. Örneğin;
Program: Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi
İktisat Programı

YDS: Yabancı Dil Sınavı

Ayrıca:

- Kısaltmalarda TDK'nın güncel Yazım Kılavuzu esas alınmalıdır.
- Uzun ve bilinen terimler (TBMM gibi) dışında kısaltmalardan kaçınılmalıdır.
- İlk kullanıldığı yerde kısaltmanın ne anlama geldiği açıklanmalıdır: ÇÜ (Çukurova Üniversitesi) (Sonra hep kısaltma kullanılmalıdır, bir kısaltma, bir uzun yazı şeklinde kullanılmamalıdır.)
- Kaynaklarda kullanılan kısaltmalardan sonra nokta kullanılmalıdır (s.12, ed., c.1).
- Kurum adlarının kısaltmalarında nokta kullanılmamalıdır (TBMM, MEB).

Eğer bir araştırmada yer alan bütün önemli değişkenler, özellikle de bir araçla ya da bir araç kombinasyonu ile ölçülüyorsa bu değişkenler dikkatli bir şekilde tanımlanmalıdır. Genelde kullanılan terimlerin çoğu yorumlara açıktır ve doğru raporlaştırma bu terimlerin taşımaları istenilen anlamı doğru verecek şekilde tanımlanmasını gerektirir.

Herhangi bir terimin istikrarsız bir biçimde kullanılması fikirlerin doğru iletilmesini güçleştirir. Örneğin;

Kalıcılık: Çalışanların son testten on beş gün sonra yapılan testte aldıkları puanlarının ortalamasının son test puanı ortalamasına göre yüzdesi.

2.2. İLGİLİ ALAN YAZINI

Araştırma konusu ile ilgili kaynaklar taranarak, elde edilen kuramsal bulgulara ve araştırma bulgularına dayalı bilgiler bir araya getirilerek kavramsal çerçeve bölümü oluşturulmalıdır. Bu bölümde kaynaklar, problemle en az ilişkili olandan en çok ilişkili olana doğru, diğer bir deyişle, genelden özele doğru sıralanmalıdır.

2.3. YÖNTEM

Araştırmanın yöntem bölümünde araştırmada izlenen bilimsel yaklaşımın “araştırma modeli”, araştırmanın “evren ve örneklem”i, “veriler ve toplanması” ile “verilerin çözümlenmesi ve yorumu” gibi ayrıntılar açıklanır. Yöntem, temel problemler ve alt problemler doğrultusunda araştırma kapsamına alınan evren ve örneklemin tanıtıldığı, temel ve alt problemlerde ele alınan değişkenlere uygun verilerin toplanma biçimi ile alt problemlere ya da denencelere cevap olabilecek istatistiksel bulgular için uygulanacak analiz tekniklerinin açıklandığı bölümdür.

2.3.1. Araştırma Modeli

Bu başlık altında araştırmada ele alınan problemin ne tür bir araştırma olduğu ve hangi yönetime göre araştırıldığı gerekçeleriyle birlikte verilir. Araştırma yöntemi araştırmanın amacına uygun olmalı ve bir başka araştırmacının anlayabileceği kadar açık ve anlaşılır olmalıdır. Araştırma konusu hangi değişkenlerin ele alındığına işaret etmeli, yöntem, araştırma değişkenlerini en doğru ölçebilecek türden olmalıdır.

Araştırmanın modeli (deseni) araştırmada ele alınan soruları ya da denenceleri test etmeyi güvence altına alan verilerin, araştırmanın amacına uygun ve ekonomik olarak toplanmasını ve çözümlenmesini sağlayan koşulların düzenlenmesidir. Araştırma modeli, araştırmadaki değişkenlerin birbirine göre durumları, sayıtların/varsayımların araştırmaya dayalı olması, araştırma sonuçlarının güvenilirliği ile doğrudan ilgilidir. Bu bakımdan model ve

modele konu olan değişkenlerin özellikleri ve birbiri ile ilişkileri ayrıntılı bir şekilde verilmelidir. Gerekirse gözlem ve ölçme durumlarını açıklayıcı model verilmelidir.

Araştırma modelinin özellikleri; seçilme nedeni, araştırma problemi/alt amaçlar ya da denenceler dikkate alınarak açıklanmalıdır. Yöntemle ilgili olarak; araştırma için yerine getirilen ya da araştırmacı tarafından düzenlenen koşullar açıklanmalıdır. Araştırmanın nerede, ne zaman ve nasıl yürütüldüğü açıklanmalıdır.

Araştırma türleri, yaygın bir şekilde betimsel ve deneysel olmak üzere iki şekilde sınıflandırılmaktadır. Betimsel araştırmalar geçmişte ya da hâlâ var olan bir durumu var olduğu hâliyle betimlemeyi amaçlayan araştırmalardır. Deneysel modeller, değişkenler arasındaki neden-sonuç ilişkilerini açıklamak amacı ile doğrudan araştırmacının kontrolü altında gözlenmek istenen verilerin üretildiği modellerdir. Deneysel veriler tek denekli ya da çok denekli olabilmekte, çok denekli desenler de tek faktörlü ya da çok faktörlü desenler olarak kendi içinde çeşitli ölçütlere göre sınıflandırılabilir. Evren ve Örneklem

2.3.2. Evren ve Örneklem

Evren, araştırma sonuçlarının genellenmek istendiği objeler, varlıklar bütünüdür. Araştırmanın bu kısmında evrenin özellikleri, varsa sayısal sonuçları ile birlikte verilir. Burada dikkat edilmesi gereken en önemli nokta, evrenin ele alınan problem açısından özelliklerinin verilmesidir. Bir araştırma problemi açısından evren homojen olabileceği gibi bir başka problem açısından evren heterojen olabilir. Evrenin bu özellikleri örneklem seçme işinde dikkate alınması gereken bir özelliktir.

Gerekli durumlarda araştırma evreni ve çalışma evreni ayrı ayrı açıklanmalıdır.

Araştırma bulguları benzer bir grup için de genellenecekse ayrıca kuramsal evren de açıklanmalıdır. Evrenin özellikleri, araştırmanın sınırlarını belirtecek şekilde tanımlanmalıdır.

Evren bazen sınırları belli olmayan objelerden oluşabilir. Bunu da belirtmek araştırmanın şeffaflığı açısından önem taşır. Sınırları tam olarak kestirilemeyen evrenden örneklem seçerken daha titiz ve uygun yöntemi seçmek gerekir.

Örneklem, araştırma evreninden belli kurallara göre seçilmiş ve doğrudan gözlem ve deneye tabi tutulmuş objeler takımıdır. Örneklem, evreni güvenilir derecede temsil eden ve araştırma için gerekli bilgilerin toplandığı kümedir. Araştırmacı ekonomik güçlük, zaman yetersizliği ve kontrol güçlükleri gibi nedenlerle evrenin tümü yerine, evrenden yansız olarak seçilen örneklem üzerine çalışmak isteyebilir. Raporun örneklem başlığı altında evrenin tüm özelliklerini yansıtan bir örneklemin oluşturulabilmesi için kullanılacak örnekleme yöntemi (basit yansız örnekleme, tabakalı örnekleme, küme örnekleme vb.), örneklem grubunun sayısı evrene ait hesaplanabilir güvenilirlik sınırları içinde belirlenmeli, örnekleme belirleme yöntemi ve örnekleme ait özellikler hakkında bilgi verilmelidir. Evreni temsil edecek birim ya da sayının nasıl seçildiği ve evreni temsil etme durumu açıklanmalıdır.

Örneklem hatasının belirlenmesi için uygulanan istatistik işlemler varsa açıklanmalı ve alınan örneklemin istatistiksel verilerin analizinde kullanılacak istatistik tekniklere uygunluğu açıklanmalıdır.

Tanımlanan bir evrenden belli bir örnekleme yöntemi kullanılarak örneklem seçmenin mümkün olmadığı deneysel ve tarama türü çalışmalar söz konusu olabilir. Bu durumda araştırmanın, katılımcıların ya da deneklerinin “çalışma grubu” olarak tanımlanması daha doğru olabilir.

Nitel araştırmalarda çoğu kez örneklem yerine *katılımcı* ifadesinin kullanıldığı ve bir evrenden bahsedilmediği görülmektedir. Çünkü bir hipotez testi yaparak bir genellemeye ulaşmak yerine, ele alınan olay, olgu, kişi veya kurumların derinlemesine incelenerek öz niteliklerinin anlaşılmasına çalışılması söz konusudur. Bu durumda ve deneysel çalışmalarda evren ve örneklem başlığı yerine çalışma grubu başlığı tercih edilebilir.

2.3.3. Verileri Toplama Teknikleri

Araştırmanın temel dayanağı olan veriler, araştırma sürecinde problemlere cevap aramak ve sonuca ulaşmak için gözlem veya ölçmeye dayalı olarak toplanan bilgiler bu bölümde tanımlanmalıdır. Ayrıca verilerin toplanması için kullanılan teknikler araştırmanın alt problemlerine ya da denencelerine göre seçilmelidir.

Bu bölümde, verilerin elde edilmesinde kullanılan veri toplama aracının hazırlanma biçimi ve seçilme nedeni, nasıl geliştirildiği veya geliştirilmiş bir araç kullanılması durumunda geçerlik ve güvenilirliği açıklanmalıdır. Veri toplama aracı araştırmacı tarafından geliştirilmişse geçerlik ve güvenilirliğinin hangi istatistiksel yöntemle yapıldığı anlatılmalıdır. Eğer veri toplama aracı araştırmacı tarafından geliştirilmemiş ise etik kurallar gereği kullanılan veri toplama aracını geliştirenlerden izin alınması ve izin belgesinin de tezin ekinde verilmesi gerekmektedir.

Araştırmada ihtiyaç duyulan veriler, çeşitli kaynak ve yollarla elde edilebilir. Bu yollardan hangisinin seçileceği, araştırmanın amacına, verilerin özelliğine, veri kaynağının durumuna ve araştırmacının imkânlarına bağlıdır. Temel problemler ve alt problemlerin gerektirdiği veriler, anket, çeşitli performans ve psikolojik testler uygulanarak toplanacağı gibi görüşme ve gözlem yapılarak ya da çeşitli ortamlarda korunan dosya kayıtları incelenerek de elde edilebilir.

Araştırmanın amaçlarına uygun olarak kullanılabilen hazır bir araç bulunmuyorsa ve geliştirilmesi gerekiyorsa, araç ile ilgili olarak yapılması planlanan geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları ilişkin açıklamalara yer verilir.

Araştırmada birden fazla ölçme aracı geliştirilmişse bunlarla ilgili geliştirme süreci ayrıntılı bir şekilde verilir.

Veri toplama teknikleri bir araştırmanın geçerlik ve güvenilirliğinin teminatı gibidir. Bu bakımdan araştırmada kullanılan veri toplama araçlarının geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları mutlaka yapılmalı ve bu çalışmalar yöntem bölümünde, tereddüte yer vermeyecek biçimde açıklanmalıdır. Örneğin, bir program değerlendirme araştırmasında kullanılan çoktan seçmeli testin hangi hedefler ve konuları kapsadığı, geçerlik ve güvenilirlik çalışmalarında hangi tekniklerin seçildiği, süreçte yapılan iyileştirmelerin neler olduğu sayısal sonuçları ile birlikte verilir. Veri toplama araçlarındaki gözlem ve ölçme durumları araştırma amaçlarına paralel, araştırmadaki problemlerin gerektirdiği kadar olmalıdır. Örneğin, araştırmada gerekli değilse gelir durumunu sormak zaman ve enerji kaybından başka işe yaramaz. Veri toplama araçlarında gereksiz sorulardan kaçınılmalı, gerekli soru ve ölçme durumları gözardı edilmemelidir.

Nitel çalışmalarda kişilerle yapılan derinlemesine ve yüz yüze görüşmeler, odak grup seçimi, belge toplanması ve analizi, alanda gözlem, yapılan eserlerin incelenmesi ve değerlendirilmesi, kişilerin anlatımlarının derlenmesi, değerlendirilmesi gibi veri kaynakları ve veri toplama yöntemleri kullanılır.

Ayrıca veri toplama sürecinde, işlemlerin araştırma etik kuralların uygun olarak yürütmesini sağlayıcı ne tür önlemler alınacağı/alındığı da açıklanmalıdır.

2.3.4. Verilerin Analizi

Bu kısma araştırma verilerini analiz etme ve anlaşılır hâle getirmeyle ilgili genel sürecin tanıtımıyla başlanmalıdır. Bulgularla ilgili tartışmalar burada yapılmamalı bir sonraki bölüm olan tartışma bölümünde yapılmalıdır. Hakkında yeterince işlem yapılamayan veya bilgi toplanamayan örneklerin araştırmaya dâhil edilip edilmeyeceğine burada karar verilmelidir. Dikkate alınmayan örneklerin veya verilerin araştırma dışında tutulması, araştırmayla ilgili bütün verileri etkileyebileceği için bu durumun bölümün başlangıcında tartışılması daha uygundur.

Araştırma için toplanan verilerin araştırmada ele alınan problemlere yorum getirecek şekilde nasıl düzenlendiği ve analiz edildiği bu kısımda açıklanır. Ayrıca toplanan verilerin değişkenlerine göre kullanılan istatistikî teknikler, kullanım amacı ve probleme nasıl çözüm sağlayacağı veya kullanılan ölçüklerin türleri hakkında açıklayıcı bilgilere yer verilmelidir.

Araştırmada ele alınan probleme uygun çözüm yollarının bulunması; veri analiz tekniklerinin denencelere, verilerin doğasına, istatistik tekniklerinin sayıtlarına uygun olmasına bağlıdır. Bu kısımda toplanan verilerin hangi teknikler kullanılarak analiz edileceği, bu analizlerin mekanik mi yoksa bilgisayar ortamında mı yapılacağı, bilgisayar ortamında yapılacaksa hangi programların kullanılacağı vb. bilgilere yer verilir. Ayrıca verilerin analizinde kullanılacak istatistiksel teknikler, verilerden elde edilen ölçümlerin doğasına uygun olmalıdır. Örneğin; cinsiyet ile öğrenim görülen bölüm arasındaki ilişkinin incelendiği bir çalışmada, bu iki değişkenin süreksiz ve kategorik olması nedeniyle kay-kare tekniğinin kullanılacağı açıklanmalıdır.

Elde edilen verilerin hangi sınıflandırmalar/kodlamalar doğrultusunda işlendiği açıklanmalıdır. Bu sınıflandırmalar, araştırma probleminin amaçlarına uygun olarak yapılmalı ve toplanan verilerin/bilgilerin başkaları tarafından da anlaşılabilmesi, gerektiğinde aynı yollarla elde edilmiş başka verilerle karşılaştırılabilmesi için verilerin analizinde kullanılan yöntemler ve amaçları açıklanmalıdır.

Verilerin çözümlenmesinde istatistik yöntemler kullanılması durumunda yapılan istatistiklerin açıklamalarına yer verilmelidir.

2.4. BULGULAR VE YORUM

Araştırmanın amaçları doğrultusunda toplanan verilerin işlenmesinden sonra problem çözümüne ışık tutacak şekilde kullanıma hazır hâle getirilen veriler bulgular bölümünde yer alır.

İstatistiksel veya niteliksel analiz sonuçlarını ortaya koymanın en iyi yolu; bulguların, çalışmanın amaçları veya hipotezleri etrafında organize edilmesidir. Araştırmada belirlenen her amaç veya hipotez, bölüm içerisinde ayrı bir alt başlık olarak ele alınmalıdır. Örneğin, üç alt amaç varsa bölüm içerisinde üç ayrı alt bölüm olmalıdır.

Bulgularla ilgili bölümü oluştururken her bir alt amaç veya hipotezle ilgili tablo veya şekiller oluşturmak daha mantıklıdır. Bu tablo veya şekiller okuyucu açısından da daha anlaşılır olabilir ve araştırmacının verileri yorumlamasını da kolaylaştırır. Tablo ve şekiller açıklanırken önemli olanlar vurgulanmalıdır. Bütün detayların ele alınması, asıl verilmek istenenden uzaklaşmaya yol açabilir. Burada kullanılan tablo, şekil, grafik vb. görseller mutlaka kurallara uygun olmalıdır.

Bulgular, önce elde edildiği şekli ile olduğu gibi sunulmalı, yoruma yer verilmemelidir. Yorum ayrı paragraf hâlinde sunulmalıdır. Hipotezin niçin reddedildiği veya doğrulandığı, sonuçların başka araştırmaların sonuçlarıyla örtüşüp örtüşmediği nedenleriyle ortaya konulmalıdır. Bulguların sunumunda araştırmacının beklentileri ve subjektif yargıları değil, problemin çözümü için bulunan sonuçlar ön planda tutulmalıdır. “Bulgular ve Yorum” bölümü, araştırma bulgularının uzun bir şekilde tartışılmasının gerekli görüldüğü durumlarda “Bulgular” ve “Tartışma” olarak iki ayrı bölüm halinde de yazılabilir.

Bulgular kısmının düzenlenmesinde ham veri tablolarına yer verilmeden, analiz edilmiş tablolar doğrudan sunulabilir. Gerek görülürse ham veri tabloları “EKLER” bölümünde verilebilir.

Analizi yapılan veriler sayısallaştırılarak tablolarda sunulmadan önce hangi probleme ilişkin veri olduğu ve hangi istatistik yöntemle analiz edildiğine ilişkin bilgi verilmelidir.

Tablo sunulurken, tabloya giriş ifadesi yazılır, tablonun altına da “Tablo. ’da görüldüğü gibi.....” şeklinde tablodan çıkış ifadesi yazılır.

Bulgular bölümünün sonunda, araştırmadan elde edilen kayda değer bulguların özeti ile yorumları verilirse, araştırma daha açık ve anlaşılır, önemli bulguları vurgulayıcı şekilde ifade edilmiş olur.

Yukarıda söylenenler ağırlıklı olarak nicel çalışmalar içindir. Benzer yollar nitel çalışmalar için de geçerlidir. Nitel bir çalışmada da sonuçlar araştırma soruları veya amaçları çerçevesinde organize edilmelidir. Eğer bir dizi durum belirleme çalışması yapılıyorsa her bir

durum için ayrı bir bölüm oluşturulmalıdır. Durum çalışmaları, aralarında karşılaştırmalar yapabilmek amacıyla mümkün olduğunca benzer şekilde organize edilmelidir. Nicel çalışmaların sonuçları birkaç paragraf ve tablo ile kolaylıkla ifade edilebilirken, nitel çalışmaların sonuçları daha uzun anlatımları gerektirebilir. Nitel çalışmalarda kullanılan dil oldukça önemlidir ve kullanılan alan yazın hem çok zengin hem de iyi sentez edilmiş olması gerekir. Hatta yazılanların meslektaşlar ve diğer ilgililerden de notlar ve görüşler alınarak tekrar tekrar yazılması gerekebilir. Verilen dönütlerde bulguların yeterli şekilde detaylı olup olmadığı, basit düşünce ve kavramların önemli olanlardan ayrılıp ayrılmadığı, araştırmacının bakış açısının bilimsel olup olmadığı, farklı kaynakların kullanılıp kullanılmadığı konularına ışık tutulmalıdır.

2.5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Tezin en son bölümünde oluşturulan bu kısımda araştırma problemi, yöntemi, her bir sonucun yorumu, çalışmanın sınırlılıkları ve bulguların ileriye dönük uygulamaları konusunda kısa bir özet yer alır. Araştırmanın, varsa benzer konuda yapılan çalışmalarla karşılaştırılması yapılarak yapılan çalışmalarla uygunluğu tartışılır ve gerekli yorumlar yapılır.

Bu kısımda önemli olan araştırmayla ilgili en önemli istatistiksel sonuçların belirlenip yorumlanmasıdır. Her bir önemli sonuç incelenirken;

- Gerçekten bu sonuç önemli mi? Neden?
- Sonuç önceki araştırmalarla tutarlı mı? Tutarlı değilse neden?
- Sonuç farklı açılardan ifade edilebilir mi?
- Alternatif ifade şekillerinden öncelikli olanlar var mı?
- Sonuç daha ileri düzeylerde ve farklı ortamlarda araştırma yapma açısından önemli mi?
- Eğer sonuç ileri araştırmalara yol açıyorsa bu araştırmalar neler olabilir?

sorularına cevaplar verilmelidir.

Yukarıdaki sorulara verilecek cevaplar araştırmayı okuyup, sonuçları uygulayacaklar açısından oldukça önemlidir.

Başkalarının yaptığı araştırmalar da dikkate alınarak sonuçlar arasındaki benzerlik ve farklılıklar, ortaya atılan düşünceler açıklığa kavuşturulup pekiştirilmelidir. Daha önceden dile getirilen noktalar tekrar tekrar vurgulanmamalıdır. Her bir ifade araştırmacının ortaya koyduğu sonuçları güçlendirirken, okuyucunun da problem hakkında ufkunu genişletmelidir. Araştırmayla ilgili bazı temel sorular dile getirilebilir, ancak her soruna değinilmemeli ve olumsuz sonuçlar da gözardı edilmeden kabullenilmelidir.

Polemiklere ve basit tartışmalara yer verilmemelidir. Araştırmanın teorik ve uygulamayla ilgili sonuçları ortaya konularak geliştirilmesi yönünde önerilerde bulunulabilir veya yeni bir araştırma tavsiye edilebilir. Bu açıklamalar kısa olmalı ve aşağıdaki sorular göz önüne alınmalıdır.

- ✓ Araştırma bilime ne katkı sağladı?
- ✓ Çalışma orijinal bir problemin çözülmesine nasıl katkı sağladı?
- ✓ Teori ve uygulama açısından araştırmadan hangi sonuçlar çıkarılabilir?

Bu sorulara verilecek cevaplar araştırmacının bilime temel katkılarını ortaya koyacaktır.

Yapılan öneriler araştırmaya dayalı olmalıdır. Araştırmanın amaç ve alt amaçları, hipotezleri vb. dikkate alınmalıdır. Araştırmayla doğrudan ilgili olmayan konular hakkında önerilerde bulunulmamalıdır. Öneriler yapılırken program, öğretmen, öğrenci, aileler vb. açılardan sınıflandırılabilir.

ARKA BÖLÜM

3.1. KAYNAKÇA

3.1.1. Alıntılar (Aktarmalar) ve Kaynak Gösterme

Tezlerde, özellikle problemin tanımlanması, araştırma yönteminin belirlenmesi ve bulguların yorumlanması aşamalarında geniş bir alan yazın taraması yapılır. Bu taramalarda, diğer araştırmacı ve düşünürlerin yaptıklarından yararlanılır.

Tezlerde yapılan aktarmalarda, araştırmacı neyi, nereden ve nasıl aldığını belirtmek zorundadır. Kuralına uygun yapılmayan aktarmalar fark edildiğinde, tezin reddine yol açar.

Doğrudan aktarmalarda alıntı, ana düşünce, biçim ve içerik yönünden değiştirilmeden tezde yer alır. Üç satır ve daha kısa olan alıntılar tırnak işaretleri içinde ve normal satır aralıklarıyla italik yazılır.

Üç satırdan daha uzun alıntılar, az yer tutması ve ilk bakışta bunun bir aktarma olduğunun anlaşılabilmesi için sıkıştırılmış paragraf şeklinde verilir. Bu amaçla, tüm paragraf soldan satır başı hizasından bloklu küçük puntolarla yazılır. Örneğin;

Bilim, araştırma ve geliştirme faaliyetleri ekonomik kalkınma ve sosyal gelişmenin gerçekleşmesinde etkin araçlar olarak belirmektedir. Bilimsel ve teknolojik araştırmaların üretim ve karar verme mekanizmalarına olan etkileri özellikle gelişmiş ülkelerde hemen her alanda kendini belli etmektedir. Oysa az gelişmiş ülkelerde bu ilişkiyi fark etmek bile zordur (DPT, 1973: 685)

Aynen aktarılan parçadan bazı cümle ya da söz öbeklerinin çıkarılması hâlinde, çıkarmanın yapıldığı yere konan üç nokta (...); çıkarma cümle sonuna gelmişse, dört nokta kullanılır ( ). Bunlardan üçü yapılan çıkarmayı, biri de cümlenin bitişini simgeler. Örneğin;

“Planda, araştırma ile ilgili çalışmalarda önce yurdumuzda her alanda araştırma çalışmalarının bugünkü durumu incelenmiş ve buna bağlı ... araştırmaya verilecek yön tayin edilmiştir (DPT, 1963: 463).

Doğrudan aktarmalarda, alıntının farklı şekilde alınmasını gerektiren iki özel durum vardır. Birincisi, alıntı yazarın kendi başlattığı bir cümleyi tamamlayarak sürüyorsa (yazarın cümlesi içine alınıyorsa) özel adlar dışında, her zaman küçük harfle başlar; ikincisi, alıntı cümle yazarın kendi anlatımıyla sürdürülmüşse, alıntı sonundaki asıl nokta kalkar Örneğin; “hayatta en hakiki mürşit ilimdir” alıntısında hem başlık küçük harfle başlamış hem de özdeyişin sonundaki nokta konulmamıştır. Tırnak içinde yapılan doğrudan aktarmalarda alıntılar bir cümle değerinde ise ilk kelimenin baş harfi büyük olur ve sonuna uygun noktalama işareti konur. Örnek: Atatürk, bilimden bahsederken “Hayatta en hakiki mürşit ilimdir.” diyor.

Ana düşünce değişmeksizin, özgün biçim ve içeriğe uyma zorunluluğu olmadan, yazarın kendi anlatımıyla yapılan bilgi aktarmalarına “dolaylı aktarma” denir. Burada önemli olan alıntının, anlam kayması olmadan, tez ile serbestçe bütünleştirilmesidir. Dolaylı aktarmalarda, tırnak işaretleri ya da sıkıştırılmış paragraf gibi herhangi özel bir işaret ve biçim kullanılmaz.

Doğrudan ve dolaylı her türlü aktarmada, kaynak gösterilmesi zorunludur. Kaynak gösterme işi, her aktarmanın nereden yapıldığını ayrı ayrı gösterecek şekilde anında yapılır ve bu kaynaklar ayrıca kaynakçada verilir.

Alıntı Örnekleri:

Alıntı 40 kelimedenden az ise cümle çift tırnak içinde belirtilmez.

“Çoklu kur uygulamalarının en basit şekli ikili kur sistemidir. Bu sistemde biri genellikle düşük tutulan bir resmi sabit kur diğeri de arz ve talep koşullarına göre belirlenen serbest piyasa kuru vardır” (Seyidoğlu, 2009: 194).

Fırsat Maliyetini çeşitli şekillerde tanımlamak mümkündür. Örneğin, Seyidoğlu (2009:33) eğitimi, “o malın üretimini bir birim artırmak için gereken kaynakları serbest bırakmak üzere, başka bir malın üretiminden vazgeçilmesi” olarak tanımlamaktadır.

Alıntı 40 ya da daha fazla kelimeyi içeriyor ise tırnak içinde değil, normal makaledeki yazıdan ayırmak için, blok formatında her satır soldan itibaren beş boşluk içeriden girinti olacak şekilde yazılmalıdır.

Hane halkı modeline göre, eşlerin piyasada bir saat daha fazla çalışmaları yoluyla elde edecekleri malların değeri, ev işlerine daha az zaman harcamakla uğranılan kayıptan büyük olduğu müddetçe, eşlerin her ikisi de piyasada bir saat daha fazla çalışarak ailenin kaynaklarını arttırabileceklerdir. Bu modele göre, eşlerden birinin gelirinde meydana gelen bir değişme, diğerinin de emek arz kararını etkileyecektir. Başlangıçta ailede erkeğin piyasada çalışırken kadının zamanını evde çalışmaya harcadığını varsayalım. Ekonomik büyüme nedeniyle piyasa ücretinin artması söz konusu olursa, bu durum erkek için piyasada çalışmak dışındaki alternatiflerin (zamanı boş geçirmek veya evde çalışmak) fırsat maliyetini arttıracığından, ikame etkisi nedeniyle erkeğin piyasada çalıştığı süreyi arttıracaktır. (Biçerli, 2011: 59).

3.1.2. Kaynakça Sayfası

Kaynakça araştırılan konuya ilişkin tüm yayınların, alfabetik olarak sıralandığı bir bölümdür. Kaynak türüne göre değişen biçimleri vardır. Her kaynak, yazı alanının sol kenarından başlar ve sağ kenara kadar devam eder. İkinci ve daha sonraki satırlar, sıkışık satır aralıkları ile bir tab içeriden başlar. Kaynaklar arasında birer normal satır aralığı bırakılır. Böylece, her kaynak yazar soyadı ile kolayca fark edilecek şekilde sıralanmış olur.

Yazılı bir kaynağın tanıtılmasında üç tür bilgi verilir. Bunlar, sıra ile “yazar adı”, “eser adı” ve “yayın bilgileri (basım sayısı, cilt ve sayı numaraları, yayın yeri, yayınevi ve yayın tarihi)”dir.

Unvan belirten “Prof. Dr.” ve “Müh.” gibi kısaltmalar, tanıtıcı bilgi olarak yazar adı ile birlikte verilmez. Çünkü, okuyucunun dikkati söyleyenden çok söylenene yöneltilmelidir. Aynı bölüm yazarlı kitaplarda, önce yararlanılan bölümün yazarı olmak üzere, bölüm yazarı ve derleyen (editör) birlikte kullanılır. Aynı şekilde, eser bir çeviri ise önce yazarın adı, eser adından sonra da çevirenin adı verilir.

Genel Kurallar

- a. Makale adı verilirken başlık verme formatına uygun olarak temel isim ve sıfatların ilk harfleri büyük, bağlaç ve artikellerin ilk harfleri küçük olacaktır.
- ii. Bir veya iki yazarlı makaleler metin içinde iki yazarın da soyadı zikredilmek sureti ile verilecektir. Metin içinde verilecek olan referanslarda küçük harf kullanılacaktır. İki den fazla yazarlı makaleler metin içinde (ilk yazarın soyadı vd., yıl: sayfa numarası) şeklinde verilecek, ancak kaynakçada tüm yazarların isimleri eksiksiz olarak belirtilecektir.
- iii. Aynı yazar veya yazarların aynı yıl içinde birden fazla makalesi varsa bunlar (a) ve (b) şeklinde listelenecektir.
- iv. Kaynak listesinde İngilizce makalelerde son iki yazar arasına “and” Türkçe makalelerde “ve” konulacaktır. Ancak metin içinde verilirken sadece “ve” kullanılacaktır.
- v. Baskıda olan makaleler için İngilizcede (in press) Türkçede ise (baskıda) yazılacaktır.
- vi. Kaynak listesinde dergi adı verilirken kesinlikle kısaltma yapılmayacaktır (Örneğin; Education yerine Edu., Science yerine Sci. veya Journal yerine J.) .
- vii. Kaynakça gösterimi ile ilgili olarak tez yazım kılavuzunda belirtilmeyen hususlar konusunda APA yazım kuralları geçerlidir. APA yazım kurallarına <http://www.apastyle.org> adresinden erişim sağlanabilir.

Örnekler

Metin İçinde Kaynak Gösterme

Tek yazar, tek çalışma

Yazarın soyadı ve eserin yayımlandığı tarih verilir. Buna ilişkin örnek üç değişik şekilde verilmiştir.

Sönmez (1998: 30) Türkiye'deki bölgesel eşitsizlikleri incelediği çalışmasında, ...dır.

Türkiye'deki bölgesel eşitsizliklerin incelendiği bir çalışmada, ...dır (Sönmez, 1998: 30).

Sönmez'in 1998'de yayımlanan çalışmasında, Türkiye'deki bölgesel eşitsizlikler konusunda ....dır.

Son örnekte görüldüğü gibi, metin içinde, cümlede yazar ve yayın yılı belirtiliyor ise, ayrıca parantez içinde yazar ve tarih verilmez.

İki yazarlı çalışma

İki yazar varsa, her ikisinin de soyadı verilir. Yöntem en genel anlamda ..... tanımlanır (Dembo ve Gibson, 1985: 12). Dembo ve Gibson'a (1985: 12) göre.....dır.

Üç, dört ve beş yazarlı çalışma

Kaynağın ilk geçtiği yerde hepsi verilir. İzleyen yerlerde ise birinci yazarın soyadı verilerek "ve diğerleri" bağlacı konur.

William, Johns, Smith, Bruce ve Bradley (1994: 44) buldu. (İlk geçtiği yerde).

William vd. (1994: 44) tarafından yapılan.....

Altı ya da daha fazla yazarlı çalışma

Metin içinde ilk belirtildiği yerde, ilk yazarın soyadı verilir, "ve diğerleri" diye devam edilir. Kaynakça listesinde her yazarın soyadı ve ilk adlarının baş harfleri verilir.

Kaplan ve diğerleri (2005: 15).....

Gruplar (yazar olarak)

Grup isimleri yazar gibi ele alınır (kurum, dernek, hükümet kuruluşları ve çalışma grupları). Genellikle metin içinde her geçtikleri yerde yazılırlar.

Bazı grup yazarlarının ismi ilk geçtiği yerde açıkça yazılır ve sonra kısaltılarak kullanılır.

Bir grup yazarın isminin kısaltılmasına karar verirken, şu genel kurallar kullanılır: Kısaltmalar, okuyucu için yeterince bilgi verecek şekilde olmalıdır ve kaynakçaya da hiçbir güçlük olmadan yerleştirilebilmelidir.

İsim uzunsa ve eğer kısaltması kolaylıkla okunabilir ve biliniyor ise, ikinci ya da daha sonra geçtiği bir yerde kısaltma kullanılır.

Eğer isim kısa ise veya kısaltma anlaşılmıyorsa, her geçtiği yerde açık adını yazmak daha yararlıdır.

Metin içinde ilk gösterme:

(Türkiye İstatistik Kurumu [TÜİK], 1991: 22).

Daha sonraki göstermeler:

(TÜİK, 1991: 22).

Aynı soyadlı yazarlar

Eğer kaynakça/kaynaklar listesinde iki veya daha fazla aynı soyadı olan yazar varsa, metin içinde ilk adları da verilerek kullanılır. Hatta yayın yılları farklı olsa bile böyle kullanılması gerekir.

F. Yücel (2012: 59) ve Z. Yücel (1990: 199) tarafından yapılan çalışmalarda.....

Aynı parantez içinde iki veya daha çok çalışma

Yayın yılına göre sıralanarak, aynı yazarların iki ya da daha çok çalışması düzenlenir. Basımda olan çalışma varsa, bu en sona konulur. Önce yazarların soyadları verilir, ardından her bir çalışma için sadece çalışma yılları verilir.

(Köklü ve Büyüköztürk, 1991: 44; 1993: 75).

(Balcı, 1984, s.3; 1990, s.45; 1993, s.68 basımda).

Aynı yazarın aynı yıl yaptığı çalışmaları

Yazarın birden fazla çalışmalarını ayırt edebilmek için yılların ardından harfler kullanılır.

(Demir, 1990a: 11; 1990b: 27; 1990c: 7; Yılmaz, 1992 basımda-a, 1992 basımda-b)

Yazarları farklı iki veya daha fazla çalışma

Bu tür çalışmalar aynı parantez içinde, soyadlarına göre alfabetik sıraya dizilerek ve birbirlerinden noktalı virgül ile ayırarak verilir. Örneğin;

Çeşitli çalışmalar (Başaran, 1984: 45; Bursalıoğlu, 1987: 88; Taymaz, 1984: 13).

İnternet sitesinden alınan bir çalışma ya da internet sitesine atıf

İnternet sitelerinde alınan çalışmanın metin içinde gösterilmesinde parantez içinde alınan sitenin kısaltması, a.g.i.s (adı geçen internet sitesi) ve erişim tarihi yazılır

...yapılandırma (Worldbank, agis, 2003).

Kaynakça Listesinde Kaynak Gösterme

Bir çalışmanın sonunda yer alan kaynakça listesi, çalışmayı belgeler ve her bir kaynağın yeniden bulunması ve tanımlanması için gerekli bilgiyi sağlar. Yazarlar, anlaşılır bir biçimde referansları seçmeli ve bu liste sadece çalışmanın araştırılması ve hazırlanmasında kullanılan kaynakları kapsamalıdır. Kaynaklar, kaynakça listesinde yazar soyadına göre alfabetik olarak dizilir. Kitap ve dergi isimleri italik ve koyu olarak yazılmalıdır.

Kaynak bilgileri sayfa başından başlatılır. Bir satıra sığmayan kaynak gösterimlerinde, ikinci satır bir cm (4-7 karakter) içerden başlatılır.

Sürelili Yayına İlişkin Genel Form

Yazarın Soyadı, Adının Baş Harfi. (Tarih). Makalenin adı. *Derginin Adı*, Cilt(sayı), Sayfa Nu.

Dergi adı dışında derginin cilt numarası da italik ya da koyu yazılır. Yılda bir sayıdan fazla yayınlanan dergilerde cilt sayısı dışında bir de sıra sayısı veriliyorsa, cilt yanına parantez içinde derginin sayısı italik ya da koyu olmaksızın yazılır.

Kitaba İlişkin Genel Form

Yazarın Soyadı, Adının Baş Harfi. (Yıl). *Kitabın adı* (Baskı sayısı). Yayın Yeri: Yayınevi.

Sürelili Yayın Örnekleri

Tek yazarlı, bir dergide makale

Boz, H. (2001). Kitle iletişim araçları ve suskunluk sarmalı. *Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Fakültesi Dergisi*, 32(1-2), 41-48.

Yücel, F. (2008). Alternative Hicksian Measures of Trade Creation and Trade Diversion Effects of Customs Union between Turkey and the European Union: Turkish Manufacturing Industry. *The Empirical Economics Letters*, 7(4), 387-396.

Bir dergide üç ya da dört yazarlı, makale

Borman, W. C., Hanson, M. A., Oppler, S. H., Pulakos, E. D., and White, L. A. (1993, May). The people in organization. *Organizational Management*, 41, 21-30.

Altı ya da daha çok yazarlı, bir dergide makale

Kahraman R. C., Borman, C., Hanımgil, M., Özler, H., Perçin, D., ve Serçen, L. (1993). Kroner kalp rahatsızlığının belirlenmesinde rol oynayan faktörler. *Sağlık Psikolojisi*, 12(2), 301-307.

Baskıda olan makale

Zekeriya, M., ve Kermenek, S. C. (Baskıda). Suçlu davranışların kalıtsal kökenleri kar mıdır? *Çocuk Psikolojisi*, 17, 24-31.

Yazarsız, günlük gazetede makale

New drug appears to sharply cut risk of death from heart failure. (1993, July 15). *The Washington Post*, p. A12.

Sağlıklı Yağ Reçetesi. (4 Nisan 1993). *Hürriyet*, s.15.

- Yazarsız çalışmalar, çalışmanın adının ilk kelimesine göre kaynakça listesine girer.

• Metin içinde kaynak göstermede ise, kısa bir başlık parantez içinde verilir (New Drug, 1993).

• Sayfa numaralarından önce İngilizce ise, p., Türkçe ise s. kullanılabilir ya da bu semboller kullanılmadan sadece sayfa numarası verilebilir.

Abstract

Woolf, N. J., Young, S.L., Fanselow, M.S., and Butcher, L.L. (1991). Alteration in cortex by pavlovian conditioning. *Society for Neuroscience Abstracts*, 17, 480.

-Eğer süreli yayının adı “abstract” kelimesini içermezse, abstract adı ile nokta arasına, köşeli parantez içinde, [abstract] yerleştirilir.

Yıllık olarak yayımlanan süreli yayın

Fiske, S.T. (1993). Social cognition and social perception. *Annual Review of Psychology*, 44, 155-194.

Bir dergide çeviri makale

Bruce, T. (1994). Çocukların yaşamında oyunun rolü (çev. A. F. Altınoğlu). *Eğitim ve Bilim*, 18(92), 64-69. (Orijinal makalenin yayım tarihi, 1970)

• Makale hangi dile çevrildi ise, makale adı o dilde verilir.

• Çevirenin adı, örnekte gösterildiği gibi makalenin isminin ardından parantez içinde verilir.

Çevirilerden yapılan alıntılar, metin içinde gösterilirken yazarın soyadından sonra, sırasıyla orijinal tarih ve çeviri tarihi verilir. Örnek:

Bruce’e (1970/1994) göre..... dır.

Kitap Örnekleri

Biçerli, M. K. (2011). *Çalışma Ekonomisi*. (6. basım). İstanbul: Beta Basım Yayıncılık.
Mitchell, T. R. and Larson, J. R. (1987). *People in organizations* (Third edition). New York: Mc Graw-Hill.

Timur, T. (2000). *Toplumsal değişme ve üniversiteler*. Ankara: İmge Kitabevi.

Kurumun yazarı ve yayımcısı olduğu kitap

Australian Bureau of Statistics. (1991). *Estimated resident population by age and sex in statistical local areas*. New South Wales, June 1990 (No.3209.1). Conberra, Australian Capital Territory: Author.

Devlet Planlama Teşkilatı. (2005). *Ekonomik ve sosyal göstergeler (1950–2004)*. Ankara: Devlet Planlama Teşkilatı.

Bir editör (veya editörler) tarafından hazırlanmış kitap

Sayılan, F. ve Yıldız, A. (Editörler). (2006). *Yaşam boyu öğrenme*, Ankara: AÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü ve Pegem A Yayıncılık.

Çeviri kitap

Hollingsworth, P. M. and Hoover, K. H. (1999). *İlköğretimde öğretim yöntemleri* (çev. T. Gürkan, E. Gökçe ve D. S. Güler). Ankara Üniversitesi Rektörlüğü Yayınları No 214. (Eserin orijinali 1991’de yayımlandı).

Freire, Paulo. (1991). *Ezilenlerin pedagojisi*. (Çev. D. Hattatoğlu ve Erol Özbek). İstanbul: Ayrıntı Yayınevi. (Eserin orijinali 1982’de yayımlandı).

Çeviri kitaplardan yapılan alıntılar metin içinde gösterilirken yazarın soyadından sonra, sırasıyla orijinal tarih ve çeviri tarihi verilir. Örnek: Hollingsworth ve Hoover’e (1991/1999) göre ..... dır. Freire (1982/1991) okuma yazma öğretiminde, dır.

Ansiklopedi veya sözlük

Türk Dil Kurumu. (1969). *Türkçe sözlük (genişletilmiş baskı)*. Ankara: TDK.

Sadie, S. (Ed). (1980). *The New Grove dictionary of music and musicians*. (6th ed. Vols. 1-20). London: Macmillan.

Editörler tarafından yayına hazırlanmış bir kitapta bir makale ya da bölüm

Bjork, R.A. (1989). An adaptive mechanism in human memory. In H. L. Roediger and F. I. M. Craik (Eds.), *Varieties of memory and consciousness* (pp.309-330). Hillsdale, NJ: Erlbaum.

Gülmez, Mesut. (2006). Kesintisiz insan hakları öğretimi ve eğitimi., F. Sayılan ve A. Yıldız. (Editörler). *Yaşam boyu öğrenme*. İkinci Baskı. Ankara. Sosyal Bilimler Enstitüsü ve Pegem A Yayıncılık, ss. 84-105.

- Önce makalenin ya da bölümün yazarı verilir.
- Henüz baskıda olan eserler için, yayın yılı yerine “baskıda” (in press) yazılır.
- Editör varsa editörden önce, yoksa kitabın adından önce “In” kelimesi yazılır

(İngilizce bir eser için).

Bir sempozyumda sunulan yayımlanmamış bir çalışma

Johnson, R. S. (1991, January). *Early data on trauma symptom*. Paper presented at the First International Congress of Medicine, San Diego, CA.

Köklü, N. (1996, 25-27 Kasım). *Üniversite öğrencilerinin istatistik kaygı puanlarına etki eden faktörler*. Devlet İstatistik Enstitüsü Araştırma Sempozyumunda sunuldu, Ankara.

Doktora ya da yüksek lisans tezleri

Üniversiteden elde edilen ve “Dissertation Abstracts International (DAI)”da özetlenen doktora tezi

Ross, D. F. (1990). Unconscious transference (Doctoral dissertation, Cornell University, 1990). *Dissertation Abstracts International*, 54, 25055.

-Tezin bir kopyası kaynak olarak kullanıldıysa, DAI'nın cilt ve sayfa numaralarının yanı sıra tezin yılı ve üniversite adı verilir. Yılları farklı ise metin içinde her iki yıl da kronolojik olarak verilir.

Yayımlanmamış doktora tezi

Yücel, F. (2006). *Türkiye ve Seçilmiş AB Üyesi Ülkeler Arasındaki Dış Ticaret Akımları Üzerine Analitik Bir Yaklaşım: Gümrük Birliği Öncesi ve Sonrası*, Yayımlanmamış Doktora Tezi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.

Yayımlanmamış yüksek lisans tezi

Almedia, D. M. (1990). *Fathers' participation in family work*. Unpublished master's thesis, University of Victoria, Canada.

Yücel, F. (2001). *Teknoloji Transferi, Teknoloji Transferinin Az Gelişmiş ve Gelişmekte Olan Ülkelerin Ekonomik Büyümelerine Etkisi, Niğde-Bor Deri İmalat Sanayi Uygulaması*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Niğde.

-Şehir adının verilmesi yeterli olmakla birlikte tez başka bir ülkede yapılmış ise ve şehir yaygın olarak tanınmıyor ise, ayrıca ülke adı verilebilir.

İnternet Ortamından (Web Sayfalarından) Elde Edilen Bilgiler İçin Kaynakça Listesi Hazırlama

Yazarı belli olmayan ancak yayımlandığı site belli olan bir makale

Worldbank (2003). China's Increasing Openness: A Threat or Opportunity, Web: <http://www.worldbank.org>, 20 Ağustos 2003'te alınmıştır.

Yazarı ve yayımlandığı dergisi belli olan bir makale

Beach, D. (December, 2003). A problem of validity in education research. *Qualitative Inquiry*, Vol. 9; 859 -873. Web: <http://qix.sagepub.com/cgi/reprint/9/6/859> adresinden 8 Ocak 2007'de alınmıştır.

Fisunoğlu, H. M. ve Yücel, F. (2008). Panel Veri Yaklaşımı Altında Gümrük Birliği Anlaşmasının İmalat Sanayine Etkilerinin Bir Analizi. Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi *İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, C.1,S.2;1-19. Web:

<http://iibfdergi.nigde.edu.tr/attachments/article/89/1.pdf> adresinden 21 Mayıs 2013’de alınmıştır.

Yazarı belli olmayan ancak yayımlandığı dergisi belli olan bir makale

From character to personality. (1999, Dec). *APA Monitor*, 30 (11). Web: <http://www.apa.org/monitor/dec99/ss9.html> 22 Ağustos 2000’de alınmıştır.

Rosenthal, R. (1995). State of New Jersey v. Margaret Kelly Michaels: An overview [Abstract]. *Psychology, Public Policy, and Law*, 1, 247–271. Web: <http://www.apa.org/journals/ab1.html> 25 Ocak 1996’da alınmıştır.

GENEL BİÇİM VE YAZIM PLANI

Kâğıt Boyutları ve Ağırlığı

Tez önerileri ve tez yazımlarında birinci hamur, en az 75 gramlık beyaz kâğıt kullanılmalıdır. Kullanılacak kâğıdın boyutları, tez ciltlenip kesildikten sonra 20x28 cm olacak şekilde seçilmelidir. Bunun için önerilen kâğıt 21x29.7 boyutlarındaki A4’tür.

Sayfa Düzeni, Sayfa Numarası ve Yazı Biçimi

Sayfanın sol kenarından 3,81 cm, üst, alt ve sağ kenarından ise 2.54 cm boşluk bırakılmalıdır (EK-1). Dipnotlar dâhil tüm yazılanlar bu sınırlar içinde yazılmalıdır. Tezin ön bölümünde yer alan sayfalar küçük Romen rakamları ile (i,ii,iii,iv,v gibi), numaralandırılır ve bu rakamlar sayfanın altına, ortaya yazılır. Dış ve iç kapakta sayfa numarası gösterilmez. Tezin metin kısmında ise sayfa numaraları (1,2,3, ... gibi), yazı alanının alt orta kısmına ve yazı alanının 2 cm üstüne yazılır. Bölüm başlıklarının yer aldığı sayfaların numaraları sayfada gösterilmez. Tez, normal satır aralığında (1,5 satır), Times New Roman karakterinde ve 12 punto ile yazılmalıdır. Ancak, üç satırdan uzun doğrudan aktarmalar, dipnotlar ve kaynakça için ya 1 satır aralığı kullanılır ya da yazının puntosu 12’den 11’e düşürülür. Yeni bir alt başlığa geçişte ise iki satır aralığı boşluk bırakılır. Her paragraf, yazı alanı sol kenarından bir “tab” içeriden başlar.

Başlık Sistemi

Tezlerde konuları ve aralarındaki hiyerarşik ilişkileri yansıtan ana hatların yazıdan da kolayca çıkartılabilmesi gerekir. Bu nedenle, bölüm ve alt bölümleri temsilde kullanılan başlık türünün yazı alanına yerleştirilmesi ve gerekirse numaralandırılması özel bir önem taşır.

Bölüm Başlıkları

Tezde ana bölüm başlıkları yazı alanının üstünden üç normal satır aralığı aşağıdan, ortada, büyük harflerle ve koyu puntolarla verilir. Bölüm numarası ile bölüm adı arasında bir normal satır aralığı bulunmalıdır. Bölüm başlığı ile bölümün ilk paragrafı arasında 2 normal satır aralığı boşluk bırakılır. Çizelge ve şekillerden önce ve sonra da 2 normal satır aralığı bırakılır.

Alt Başlıklar

Bölümlerde yer alan alt başlıklar aşağıda görüldüğü gibi üç düzeyde düzenlenebilir:

Düzye

	Orta Başlık	I
Yan Başlık		II
Paragraf başlığı		III

Orta başlık, en büyük alt bölüm başlığıdır. Yazı alanı ortalanarak koyu yazılır. Başlık sözcüklerinin başlangıç harfleri büyük, diğerleri küçük yazılır. Metin, başlıktan bir satır aralığı aşağıdan ve satır başı yapılarak başlar. Orta başlık ile kendinden önceki (varsa) metin arasında iki satır aralığı boşluk bırakılır.

Yan başlık, ikinci büyük alt bölüm başlığıdır. Yazı alanı sol kenarından başlayarak koyu yazılır. Orta başlıkta olduğu gibi, başlık sözcüklerinin başlangıç harfleri büyük, ötekiler küçük yazılır. Metin, başlıktan bir satır aralığı aşağıdan ve satır başı yapılarak başlar. Yan başlıkla kendinden önceki metin arasında iki satır aralığı boşluk bırakılır.

En küçük alt bölüm başlığı **paragraf başlığı**dır. Satır başından başlayarak koyu yazılır. Başlığın yalnız birinci sözcüğünün başlangıç harfi büyük, ötekiler küçük yazılır. Paragraf başlığı ile kendinden önceki metin arasında iki satır aralığı boşluk bırakılır. Paragraf başlığında metne, başlığın hemen bitiminde konulan noktadan sonra devam edilir.

Bir bölümde alt bölüm başlıkları sıralı kullanılır. Örneğin; iki alt bölümden oluşan bir bölümde, orta ve yan, yan ve paragraf başlıkları kullanılabilir. Yan başlığı kullanmadan, orta başlık ve paragraf başlıkları birlikte kullanılmaz.

Sayfa sonlarına gelen alt bölüm başlıklarından sonra en az bir ya da iki satır bulunmalıdır. Yoksa başlık bir sonraki sayfadan başlatılmalıdır.

Bölüm ve Alt Bölümlerin Numaralandırılması

Tezlerde ana bölümler 1,2,3,4,5,6,7,8,9 ile numaralandırılır. Ayrıntıların çok olduğu bazı tezlerde, alt bölümler de çift numaralama sistemi ile numaralandırılabilir. Bu amaçla, her alt bölüm, içinde yer aldığı bölüm ve alt bölümlerin numarasını da alır; 1.1, 1.1.1, 1.1.2, 1.2 gibi. Örneğin; 1.1, birinci bölümün birinci alt bölümü; 1.1.1, birinci bölümün birinci alt bölümünün birinci alt bölümü anlamına gelir.

Tablolar, Şekiller ve Grafiklerin Hazırlanması ve Yerleştirilmesi

Tablolar

Tablolar, ilişkili maddeleri sınıflandırarak okuyucunun karşılaştırma yapmasına imkân sağlar. Tablolar, genelde sayısal verileri sunmak için kullanılır. Ancak, nitel karşılaştırmalar için de metin içeren bir tablo kullanılabilir. Sayısal veri içeren tablolar, bir bakışta anlam yüklenebilecek biçimde düzenlenmelidir.

Bir tezde ne kadar tabloya yer verilmesi gerektiği noktasında dikkatli olunmalıdır. Öncelikle, tablo sayısı arttıkça bilgileri ilişkilendirmek zorlaşır. İkincisi, metin miktarı ile tablo büyüklüğü orantısız olduğunda, hem sayfa yerleşiminde problem çıkar hem de okuyucunun takip etmesi zorlaşır. Bu nedenlerden dolayı tablolar, tez içeriği ile doğrudan ilgili önemli verileri ve sayısal değerlerin çokluğu nedeniyle anlaşılması zorlaşacak bilgileri sunmak için kullanılmalıdır. Kısa ve basit tablolardaki verileri metin olarak sunmak daha etkilidir. Ayrıca, metin içinde tabloya atıfta bulunulmalı ve okuyucunun neye bakması gerektiği belirtilmelidir. Metinde, sadece tablodaki önemli noktalar tartışılmalıdır. Bu açıklamalara ek olarak aşağıdaki hususlara dikkat edilmelidir:

- Karşılaştırılacak veriler birbirine yakın düzenlenmelidir.
- Tablo, metinde ilk atıfta bulunulan kısma yakın bir yere yerleştirilmelidir.
- Tablolar metin içindeki sıralarına göre numaralandırılmalıdır. Eklerde verilecek tablolar için numaralandırma ekle birlikte yapılmalıdır (Tablo 1 gibi).
- Tablodaki her bir satır ve sütunun kısa başlıkları olmalıdır.
- İstatistikî anlamlılık düzeyinin açıklaması tablo altında yıldız kullanılarak yapılmalıdır. Metin içerisinde farklı anlamlılık düzeyleri için farklı sayıda yıldız kullanılmalıdır. *p <.05, **p<.01.
- Her bir tablonun kısa, öz ve açıklayıcı bir başlığı olmalıdır.
- Tablolarda sadece yatay çizgiler kullanılmalıdır.
- Tablo metinle sağ ve sol sınırlarından aynı hizada yer almalıdır.

Örnek:

Tablo 1

Altı Yaş ve Yukarısı Nüfusun Cinsiyete ve Eğitim Düzeyine Göre Dağılımı

	Okuma		Yazma		Bir Öğretim Kurumundan	
	Toplam	%	Bilmeyenler	%	Mezunlar	%
Kadın	24306582	49.44	6808809	71.00	3770460	48.23
Erkek	24856528	50.56	2779172	29.00	4047076	51.77
Toplam	49163110	100.00	9587981	100.00	7817536	100.00

(DİE, 1990, s.16).

Şekiller

Tablo dışındaki bütün görsellere “şekil” denir. Şekil; bir çizim, grafik, fotoğraf, harita vs. olabilir. Şekiller;

- Metni tekrarlamak yerine desteklemelidir.
- Sadece önemli bilgileri içermelidir.
- Anlamayı zorlaştırıcı ayrıntılar içermemelidir.
- Okuması kolay olmalıdır – öğeleri (yazı, çizgi, semboller, etiketler vs.) yeterince büyük olmalıdır.
- Anlaşılması kolay olmalıdır – amacı açık olmalıdır.
- Benzer şekillerle tutarlı kullanılmalıdır - aynı biçimde hazırlanmalıdır.

Grafikler

Veriler arasındaki ilişkileri (karşılaştırma ve dağılımlar) göstermek için kullanılır.

- **Çizgi grafikleri** iki sayısal değişken arasındaki ilişkiyi göstermek için kullanılır. Bağımsız değişken yatay eksen üzerinde, bağımlı değişken dikey eksen üzerinde gösterilir.
- **Sütun grafikler** bağımsız değişken sınıflandırıldığında kullanılır.
- **Resimli grafikler** gruplar arasındaki basit sayısal farklılıkları göstermek için kullanılır.
- **Pasta (dilim) grafikleri** her değer için bütünü içindeki payını (yüzdeler ve oranlar) göstermek için kullanılır. Karşılaştırılan maddeler beş veya daha az olmalıdır.
- **Şemalar** bir grup veya nesnenin parçaları arasındaki ilişkiyi veya bir süreçteki işlemlerin sırasını göstermek için kullanılır. Örneğin; örgüt şemaları bir grubun hiyerarşisini, akış şemaları bir sürecin aşamalarını gösterir.
- **Çizimler** bir görüntü veya fikrin herhangi bir boyutunu vurgulamak için kullanılır.

Tezlerin Derlenip Ciltlenmesinde İzlenecek Sıra

Tezlerin derlenip ciltlenmesinde aşağıdaki sıraya uyulacaktır.

Dış Kapak

Dış kapak için bez cilt kullanılmalıdır. Standartlaşmayı sağlamak için kapak yazıları bilgisayar ile yazılmalıdır. Dış kapakta, EK-2’de verilen örnekte görüldüğü gibi, kurum (Üniversite/Enstitü, Ana Bilim Dalı) adı, tezin adı, tezin hangi düzeyde olduğu (yüksek lisans/doktora), tezi hazırlayanın adı-soyadı ve şehir adı-tarih yer alır. Dış kapakta yer alan yazılardan kurum adları, tezin adı ve düzeyi 14 punto büyük harflerle; tezi hazırlayanın adı-soyadı ile şehir adı-tarih, 12 punto küçük harflerle yazılır.

Tezin dış kapağında tezin adı ve yılı ile hazırlayanın adının yer aldığı bir sırt yazısı bulunur. Sırt yazısında, EK-3’te verilen örnekte görüldüğü gibi, tez’in adı büyük harflerle, hazırlayanın adı ise küçük harflerle 12 punto ile yazılır. Tez önerisi kapak sayfası da EK-2’de verilen formata göre düzenlenmeli, ancak “YÜKSEK LİSANS / DOKTORA TEZİ” yerine “YÜKSEK LİSANS / DOKTORA TEZ ÖNERİSİ” yazılmalıdır.

İç Kapak

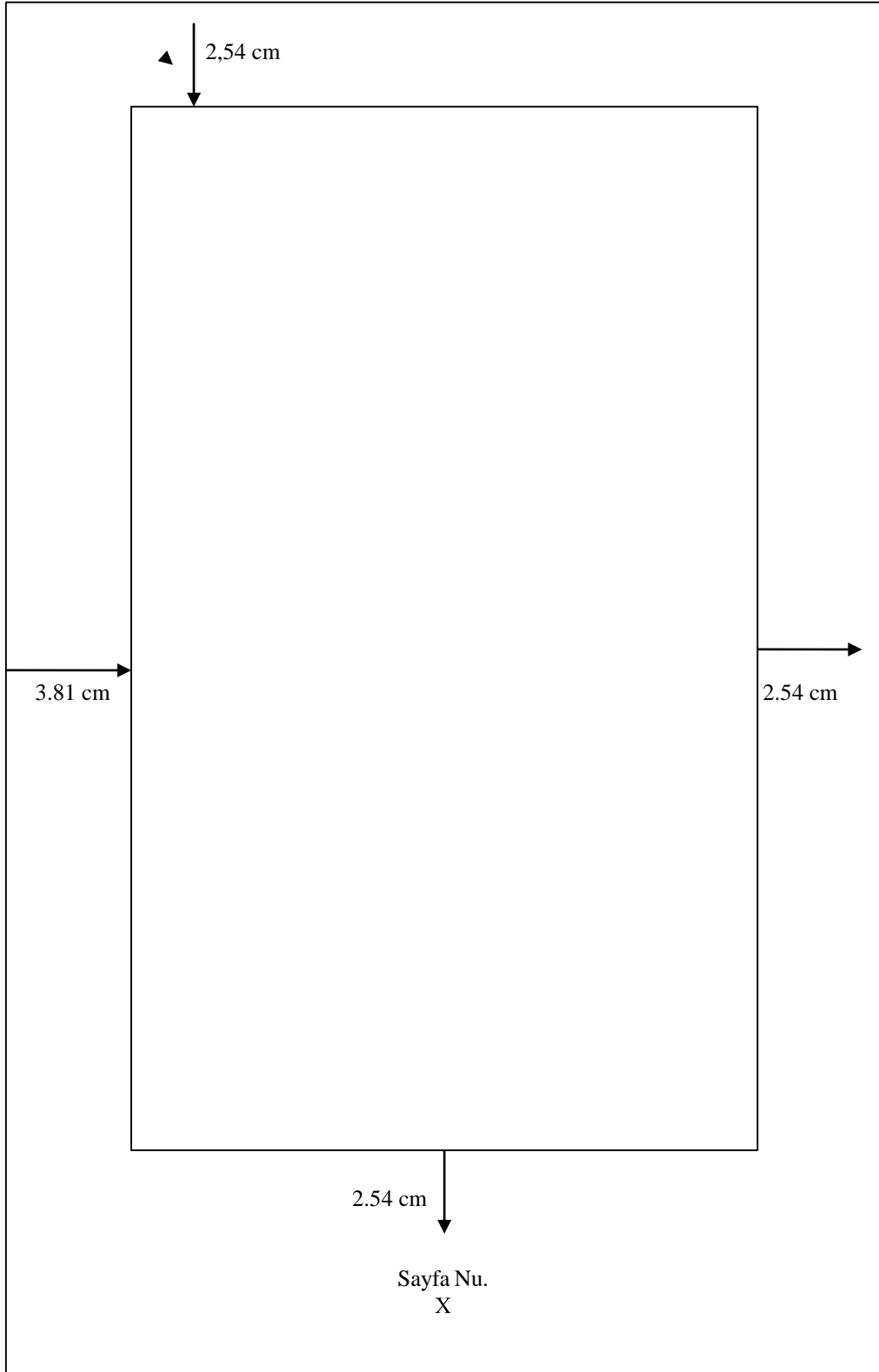
İç kapak içerik ve sayfa düzeni yönünden dış kapağın aynısı olup, karton yerine tez yazımında kullanılacak normal kâğıt üzerine yazılacaktır. Ancak iç kapakta, dış kapaktan farklı olarak, tezi hazırlayanın adından sonra danışmanın adı-soyadı da yazılmalıdır. Dış kapak ile iç kapak sayfası arasında ve ayrıca dış kapağın arkası ile tezin son sayfası arasında iki yüzü de boş birer kâğıt yer almalıdır. EK- 4'te iç kapak örneği verilmiştir.

Özgeçmiş

Tezin en son bölümünde tezi hazırlayanın kısa bir özgeçmişi Ek-4'te verilen örneğe uygun biçimde yer almalıdır.

Ekler

Burada metin içinde verilmesi uygun görülmeyen çizelgelere, belgelere, çalışmada kullanılan anketlere, ölçeklere vb. bilgilere yer verilir. Eklerin başlığı, ek numarası ve adından oluşur.

EK-2. DIŞ KAPAK ÖRNEĞİ

**T.C.
NİĞDE ÖMER HALİSDEMİR ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ FAKÜLTESİ
BESLENME VE DİYETETİK BÖLÜMÜ**

**KAYSERİ TALAS SAMİ YAPICI SAĞLIK OCAĞINA KAYITLI 0-1 YAŞ
ARASI BEBEKLERİN D VİTAMİNİ DESTEĞİ ALMA, GÜNEŞTEN
YARARLANMA VE BÜYÜME DURUMLARININ ARAŞTIRILMASI**

LİSANS TEZİ

Hazırlayan

.....

Niğde

Haziran, 2011

EK-3. TEZ RAPORU İÇİN SIRT YAZISI ÖRNEĞİ

Hatice AKBIYIK
Haziran, 2011

**KAYSERİ TALAS SAMİ YAPICI SAĞLIK
OCAĞINA KAYITLI 0-1 YAŞ ARASI
BEBEKLERİN D VİTAMİNİ DESTEĞİ ALMA,
GÜNEŞTEN YARARLANMA VE BÜYÜME
DURUMLARININ ARAŞTIRILMASI**

EK-5. İÇ KAPAK ÖRNEĞİ

**T.C.
NİĞDE ÖMER HALİSDEMİR ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ FAKÜLTESİ
BESLENME VE DİYETETİK BÖLÜMÜ**

**KAYSERİ TALAS SAMİ YAPICI SAĞLIK OCAĞINA KAYITLI 0-1 YAŞ ARASI
BEBEKLERİN D VİTAMİNİ DESTEĞİ ALMA, GÜNEŞTEN YARARLANMA VE
BÜYÜME DURUMLARININ ARAŞTIRILMASI**

LİSANS TEZİ

Hazırlayan

.....

Danışman

.....

**Niğde
Haziran, 2011**

EK-7A. TEZ ÖZETİ ÖRNEĞİ (TÜRKÇE)

**ÖZET
LİSANS TEZİ**

**KAYSERİ TALAS SAMİ YAPICI SAĞLIK OCAĞINA KAYITLI 0-1 YAŞ
ARASI BEBEKLERİN D VİTAMİNİ DESTEĞİ ALMA, GÜNEŞTEN
YARARLANMA VE BÜYÜME DURUMLARININ ARAŞTIRILMASI**

**Hazırlayan
AD SOYAD**

**Tez Danışmanı
AD SOYAD**

Haziran 2011, 154 sayfa

ÖZET

Bu araştırma yaşları 0-1 yıl arasında olan bebeklerin D vitamini desteği alma, güneşten yararlanma ve büyüme durumlarını saptamak amacıyla yapılmıştır. Araştırmada Talas Sami Yapıcı Sağlık Ocağı Bölgesi'ne kayıtlı 0-1 yaş arası 146 bebek incelenmiş ve anneleriyle yüz yüze görüşme yöntemiyle anket uygulanmıştır. Bebeklerin tamamı miadında doğmuştur ve herhangi bir sağlık problemleri yoktur. Bebeklerin % 99.3'ü anne sütü almaktadır ve bu olumlu bir durumdur. Kundak yapma oranı % 24.0 olarak bulunmuştur. Ciddi anatomik bozukluklara yol açabildiğinden hiç istenmeyen bir durumdur ve bu sebeple oran yüksektir.

Çalışmaya alınan bebeklerin güneşlenme oranının yetersiz olduğu saptanmıştır. Bu annelerin bebeklerini güneşe çıkarmalarının ne derece önemli olduğunu yeterince bilmediklerini göstermektedir. Güneşlenme sırasında giyilen kıyafetler de önemli olduğundan bebeklerin güneşten yararlanma durumlarını saptamak amacıyla UVIY kriterleri geliştirerek değerlendirdik ve bebeklerin güneşten tam anlamıyla yararlanma oranlarının çok düşük olduğunu gördük. Düzenli güneşlenen bebeklerin en az 30 dk güneş ışığına maruz kaldığı görülmüştür bu doğru bir uygulamadır. Fakat kıyafetleri yeterince güneş ışığı almalarına engel olmaktadır. 2 bebek dışında tüm bebeklerin doğumdan 15-20 gün sonra başlayarak ek D vitamini aldıkları ve hala kullanmaya devam ettikleri görülmüştür. Genelde günlük 3 damla Monovit D3 verildiği ve bunun da 399 IU kolekalsiferol sağladığı görülmüştür. Balık yağı ise hiç tüketilmemektedir.

Annelerin gebelikte ek D vitamini alma oranı oldukça düşük bulunmuştur. Hiçbir anne gebelik süresince balık yağı tüketmemiştir. Gebelik süresince güneşlenme oranı yüksek bulunmuştur fakat kıyafetleri güneşten etkin şekilde yararlanmalarını sağlayacak tarzda olanların oranı oldukça düşüktür. Ayrıca annelerin 56 'si yaz gebeliği, 90'ı ise kış gebeliği geçirmiştir. Bu durumlar annelerin de güneşten yeterince yararlanamadıklarını göstermektedir.

Her bebeğin ayına göre ağırlığı, boyu, baş çevresi, göğüs çevresi ve kol çevresi Dünya Sağlık Örgütü'nün 0-1 yaş grubu için koymuş olduğu persentil değerleri esas alınarak değerlendirildi. Ortalama olarak bebeklerin yarısının tüm büyüme ölçütleri yönünden sağlıklı sınırlar içinde olduğu görüldü. Kemik gelişimleri hakkında fikir sahibi olmamızı sağlayacak olan boy değerleri incelendiğinde 27 bebeğin kısa, 26 bebeğin ise ayına göre uzun olduğu görüldü. Yine aynı şekilde baş çevresi normalin altında olan 35, normalin üstünde ise 13 bebek tespit edildi. Bebeklik döneminde büyüme yönünden önem arz eden baş/göğüs oranı 73 bebekte normalin altında bulundu. Annelerin gebelikte güneşlenme durumları ile bebeklerin ağırlık, boy, baş çevresi, kol çevresi, göğüs çevresi değerleri ile fontanel açıklıkları arasında bir ilişki olduğu saptanmıştır. Sonuç olarak ülkemizde de genel bir sorun olan D vitamini yetersizliği üzerinde daha fazla durulmalıdır. Özellikle gereksinimin oldukça arttığı gebelik ve emzicilik dönemi ile 0-1 yaş arası dönemde doğal yolla karşılanamayan D vitamini ek olarak alınmalıdır. Anneler bu konuda bilinçlendirilmeli ve D vitamininin büyüme ve gelişme üzerindeki önemli etkileri topluma anlatılmalı ve benimsetilmelidir.

Anahtar sözcükler: Bebek, büyüme, D vitamini, gebelik, güneşlenme.

EK-7B. TEZ ÖZETİ ÖRNEĞİ (İNGİLİZCE)

**ABSTRACT
GRADUATE
THESIS**

**RESEARCH OF VITAMIN D SUPPLEMENTATION, SUNBAHTING AND GROWTH STATES
IN 0-1 AGED INFANTS WHO ARE REGISTERED TO TALAS SAMİ YAPICI VILLAGE
CLINIC**

Preparer

name surname

Supervisor

name surname

Co-Advisor (If available):

name surname

June 2011, 154 pages.

EK-8. "İÇİNDEKİLER" SAYFASI

İÇİNDEKİLER

<u>ÖN SÖZ</u>	
<u>ÖZET</u>	
<u>ABSTRACT</u>	
<u>İÇİNDEKİLER</u>	
<u>TABLOLAR LİSTESİ</u>	
<u>ŞEKİLLER LİSTESİ</u>	
<u>KISALTMALAR LİSTESİ</u>	
<u>EKLER LİSTESİ</u>	

GİRİS

BİRİNCİ BÖLÜM

İKİNCİ BÖLÜM

ARASTIRMA METODOLOJİSİ

<u>PROBLEM CÜMLESİ VE ARAŞTIRMA SORULARI</u>	
<u>ARAŞTIRMANIN AMACI</u>	
<u>ARAŞTIRMANIN MODELİ</u>	

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ÇALIŞMANIN BULGULARI

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM **SONUÇ VE ÖNERİLER**

<u>4.1 ARAŞTIRMA SONUÇLARI</u>	
--------------------------------------	--

<u>4.2 GELECEK ÇALIŞMALAR İÇİN</u> <u>ÖNERİLER</u>	
---	--

<u>4.3 ARAŞTIRMANIN</u> <u>KISITLARI</u>	
---	--

<u>KAYNAKÇA</u>	
<u>EKLER</u>	

EK-1 Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Öğretim Elemanlarına Yönelik Yapılan Anket Formu.....

EK-2 Niğde Bölgesi Sanayi İşletmelerine Yönelik Yapılan Anket Formu
.....

<u>ÖZGEÇMİSİ</u>	
-------------------------------	--

EK-9. “YEMİN METNİ” ÖRNEĞİ

YEMİN METNİ

Lisans tezi olarak sunduğum “ ” başlıklı bu çalışmanın, bilimsel ve akademik kurallar çerçevesinde tez yazım kılavuzuna uygun olarak tarafımdan yazıldığını, yararlandığım eserlerin tamamının kaynaklarda gösterildiğini ve çalışmamın içinde kullanıldıkları her yerde bunlara atıf yapıldığını belirtir ve bunu onurumla doğrularım. .../ /...(Tarih)

(İmza)

EK-10. TABLOLAR LİSTESİ

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1.	.....
Tablo 2.	.....
Tablo 3.	.....
Tablo 4.	.....
Tablo 5.	.....
Tablo 6.	.....
Tablo 7.	.....

